

De gallen-inventaris van bepaalde gebieden in Nederland

door

W. NIJVELDT

De gallen van de eilanden Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland zijn voor Prof. Dr W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN meermalen een bron van studie geweest en de resultaten hiervan zijn o.a. gepubliceerd in het Nederlands Kruidkundig Archief (1936) en de Entomologische Berichten (1937, 1938, 1947 en 1948). Ook de Heren V. DE VRIES, D. MAC GILLAVRY en H. ALTA wijdden hun aandacht aan de gallen van Vlieland en Terschelling.

Voor Zuid-Limburg publiceerde S. J. H. DIECKMANN een lijst van door hem gevonden gallen (1912, Tijdschrift voor Entomologie 55 : 20).

Door de Heer G. L. VAN EYNDHOVEN werd in 1932 een overzicht gegeven van ruim 100 zoöceciën, die hij tot dusverre in de omgeving van Haarlem had aangetroffen (Tijdschr. v. Ent. 75, Suppl. : 175). Het zoeken naar galmuggallen bracht mij later eveneens vele malen naar dit voor natuurhistorici zo belangrijke terrein en bij het nagaan der gedane vondsten bleek een viertal gallen nog niet op deze lijst voor te komen. Daar genoemd overzicht een belangrijke bijdrage tot de kennis der gallen-inventaris van dit gebied is, leek het mij nuttig de door mij gevonden gallen als aanvulling hierop te vermelden. Teneinde zoveel mogelijk eenheid na te streven heb ik eveneens de nummers aangegeven, waaronder deze gallen in het werk van Ross zijn beschreven (H. Ross, Pflanzengallen Mittel- und Nordeuropas, 2e druk, 1927). Achter deze nummers staat de vinddatum.

p. 180, Salix Trn.

Rhabdophaga terminalis H.Lw. (2381), 28-5-1951.

Rhabdophaga heterobia H.Lw. (2385), 1-8-1949.

Dasyneura marginemtorquens Wtz. (2450), 31-7-1950.

Stachys silvestris L.

Wachtliella stachydis Br. (2673), 6-7-1949.

Ook de omgeving van Amsterdam biedt goede kansen om galvormingen te verzamelen, vooral het Amsterdamse Bos. De vermelding der tot nu toe door mij in dit recreatie-oord gevonden zoöceciën heeft tot doel om ook hiervoor tot een zo nauwkeurig mogelijke kennis van de gallen-inventaris te komen. Daar het uitsluitend door galmuggen veroorzaakte misvormingen zijn, zullen er nog vele andere soorten gevonden kunnen worden. De aangegeven nummers zijn die, waaronder deze gallen zijn beschreven in het „Gallenboek” van H. ALTA en W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN (1946).

1. *Dasyneura trifolii* F.Lw. (878), bladvouwing bij *Trifolium repens* L.; 3-9-1951.
2. *Dasyneura urticae* Perris (898), opzwellingen op bladeren en bloeiwijzen van *Urtica dioica* L.; 24-9-1949, 13-6-1950, 27-8-1951.
3. *Giraudiella inclusa* Frfld. (441), knobbelvormige éénkamerige galletjes aan de binnenzijde der stengels van *Phragmites communis* Trin. Soms knakken de stengels op deze plaatsen om ; 5-9-1951, 10-9-1951.
4. *Rhabdophaga rosaria* L. (735), bladrozetten op *Salix alba* L.; 19-2-1950, 31-12-1951, 13-1-1952.

5. *Rondaniola bursaria* Br. (304), cilindervormige gallen op de bladeren van *Glechoma hederacea* L.; 10-9-1951.
6. *Wachtliella persicariae* L. (472), bladrandrollingen bij *Polygonum Persicaria* L.; 23-7-1950.

Amsterdam, Entomologisch Laboratorium van het I.P.O., Januari 1952.

Conocephalus dorsalis Latr. var. **burri** Ebner (Orthopt.). Op 13 September 1947 ving ik op het eiland Rozenburg een aantal individuen van *Conocephalus dorsalis* Latr. Tot mijn grote verrassing bevonden zich hieronder 3 ♀♀ en 1 ♂ van de uiterst zeldzame macroptere vorm var. *burri* Ebner.

Tot nu toe waren slechts de volgende 4 exemplaren van deze vorm bekend (vgl. WILLEMSE, Orthoptera Neerlandica):

1. een ♂ uit Engeland (1899)
2. een ♀ uit Oostenrijk 1907)
3. een ♀ uit Venlo (z.j.)
4. een ♀ uit Holland (z.j.)

Thuis wilde ik onderzoeken, of het ♂ misschien een ander geluid produceerde dan de kortvleugelige vorm, waartoe ik hem in een terrarium zette. Het dier ontsnapte echter en bleef onvindbaar. U kunt zich mijn spijt voorstellen: het tweede ♂ ter wereld ontsnapt! Daarom toog ik 11 September 1948 weer naar dezelfde plaats en ving 2 ♀♀ van de macroptere vorm, maar geen ♂♂. Op 5 September 1951 had ik meer succes: ik ving 2 ♂♂ en 2 ♀♀. De Heer B. M. LENSINK wist nog 2 ♀♀ te vangen.

Conocephalus is op de met riet en biezen begroeide gedeelten van het strand langs de Brielsche Maas uiterst talrijk en de soort bereikt er een geweldige bevolkingsdichtheid. De variëteit *burri* zit nu midden tussen de normale vorm in en maakt misschien nog geen % van de bevolking uit.

Ik kon in 1951 heel goed mijn idee, opgedaan bij het ♂ van 1947, dat de macroptere ♂♂ harder zingen, toetsen. De beide ♂♂ ving ik nl. door af te lopen op dieren, die duidelijk harder zongen dan de anderen! Ik vermoed, dat we hier met een steeds weer optredende mutatie te maken hebben, die het in de strijd om het bestaan tegen de kortvleugelige vorm moet afleggen. Maar waarom ze het moet afleggen is mij een raadsel. Ze zingt zelfs harder, is dus beter te horen voor de ♀♀. Een aardig probleem om uit te zoeken!

A. C. PERDECK, Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden.

Schimmel. K. J. HAYWARD schrijft (1952, Ent. Rec. 64: 183), dat dozen waarin paradichloorbenzol gedaan is, meer last van schimmel hebben dan wanneer deze stof er niet in zit, doch dat hij nooit schimmel heeft in insectendozen waarin zich een kleine hoeveelheid naphthaline in silvervorm bevindt. Van tijd tot tijd moet dan bovendien wat paradichloorbenzol gebruikt worden tegen stofluis etc. Voor de verzamelaars in het polderland, die zo met schimmel te kampen hebben, is een proefneming zeker de moeite waard. — Lpk.